No. 733. 1849.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags Het abonnement voor 3 maanden is *f* 4,50; voor de buitensteden *f* 5,50; franco door het geheele Rijk.

Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 13 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 12 September.

De Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* en hare bemoeijingen met het lager Onderwijs.

V.

Welke zijn de bedenkingen door Protestanten tegen de inrigting en strekking van het bestaande lager onderwijs ingebragt?

De woordvoerders zullen eerst uit het boek van de Maatschappij spreken.

„Bij de afscheiding van den Staat en de Kerk hebben beide „regten op het Onderwijs. De Staat is geregtigd, zoowel „als verpligt, te zorgen voor het Onderwijs, hetgeen de „burgers als zoodanig noodig hebben; voor den Staat is het „eene zaak van louter maatschappelijk belang. Aan de Kerk „verblijve de zorg voor de vorming der aanstaande Ledematen; voor haar is het Onderwijs van louter godsdienstigen „aard. — Maar een Staat, met uitsluiting der godsdienst, „schijnt even onmogelijk, als bij mogelijkheid verderfelijk. „De maatschappij bestaat uit menschen, wier hart door hoogere „beginselen bezield wordt dan van stof en aarde. Toenadering tot God, en vervreemding van Hem, zijn de oorzaken „van deugd en zonde, en beide dringen in alle maatschappelijke betrekkingen door, en zoo is het maatschappelijk „leven naauw vereenigd met het godsdienstig leven; dit feit „bestaat door Gods Almagt, het is boven den mensch hieraan iets te veranderen, ook zou niets meer verderfelijk „voor den Staat zijn. De Staat zou dus zijne roeping verzaken, „zoo hij slechts lezen, schrijven en rekenen op de scholen deed „onderwijzen; hij moet door het Openbaar Onderwijs een' dam „opwerpen tegen zedeloosheid en losbandigheid, enz., eerlijkheid, „goede trouw, enz., bovenal waarheidsliefde en liefde tot God „inprenten; de hoogste gedachte, die van God, mag er niet „worden uitgesloten; het gevoel moet er worden opgewekt „voor den Heer van hemel en aarde, op Gods wil als op de „hoogste wet gewezen, zijne liefde geroemd, zijne weldaden „geprezen. — De Staat is verpligt zoodanig godsdienstig onderwijs te geven, omdat alle vorming tot goede burgers onmogelijk wordt, waar liefde tot God niet den grondslag der „opvoeding uitmaakt: daarom behoort in de school een Godsdienstige geest te heerschen. Het onderwijs in de geopenbaarde Godsdienst behoort echter aan de Kerkgenootschappn. „Maar de staat mag zich in de zorg voor het Onderwijs door „deze niet laten vervangen. Zijne regten zouden verkort worden, wanneer de burgers werden opgevoed en onderwezen in „Sektenscholen, geheel in strijd met de belangen van den „Staat, die verdraagzaamheid en eendragt onder de belijders „van alle gezindten wil *(Men vergelijke hiermede ons vorig „artikel)*: zulke scholen zijn verderfelijk voor onze nationaliteit *(adres aan Belgie!)* gevaarlijk voor de verdraagzaamheid „*(een oogje s. v. p. op nu en vroeger)*, die een grondtrek van „het Nederlandsch volkskarakter moet blijven, strijdig met de „eenheid des volks, die alleen door een nationaal onderwijs „leven en kracht ontvangt *(als dood en magteloosheid daarmede „synoniem zijn)*" (1).

Even als wij in ons vorig nummer bij de grieven van de Katholijken gezien hebben, zijn de, door den bekroonden schrijver der Maatschappij, opgegeven bedenkingen van Protestanten weder op het bestaande lager onderwijs van *zijdelingsche* toepassing. Daar zijn echter, die regt op den man afgaan. Kende men ze niet, of wilde men ze niet kennen? Wij mogen noch kunnen er het stilzwijgen op bewaren; wanneer men eenmaal den strijd aangenomen heeft, is het een blijk van magteloosheid of lafheid dien te ontwijken.

Men herinnert zich den open brief van Mr. Groen van Prinsterer aan G. Graaf Schimmelpenninck over de vrijheid van onderwijs? In den eersten zegt Z. Ed., dat hij bij den Graaf in hooger beroep komt tegen eene zinsnede, voorkomende in diens rapport aan Z. M. den Koning. Graaf Schimmelpenninck had geschreven: »*een stelsel dat eene reeks van jaren de beste vruchten heeft gedragen, dat de bewondering en navolging onzer naburen is waardig gekeurd, dat, van de geringe misbruiken, welke er mogen ingeslopen zijn, ligtelijk te zuiveren was, wordt voor de toekomst op zijde gezet*," waarop de heer Groen in substantie antwoordt, dat het onderscheid in beschouwing daarin ligt, dat de VEREENIGING DER GEZINDHEDEN OP DEZELFDE SCHOOL, *met eerbiediging*, zoo het heet, *van ieders godsdienstige begrippen*, door den Graaf wenschelijk, door hem verderfelijk geacht wordt.

Dat die vereeniging *verderfelijk* is *voor zijne geloofsleer*, bijgevolg ook voor de *Godsdienst*, waarin velen zijner landgenooten hunne kinderen wenschen onderwezen te zien, een verlangen, dat in het Nederlandsche Staatsregt een grondwettige vordering, eenen eisch wordt, geeft Z. Ed. met duidelijke en ronde woorden te kennen op bl. 64 van den tweeden brief, waar eene periode voorkomt uit een aan Z. M. ingezonden adres, waaronder hij betuigt, zoo gaarne ook zijne naamteekening geplaatst te hebben. Ter aangehaalde plaatse lezen wij:

„De wet wil ook thans *eerbiediging* van ieders Godsdienstige begrippen, en door eene zonderlinge verblindheid hebben sommige autoriteiten niet slechts eene algeheele *terzijdestelling* van ieders Godsdienstige begrippen, maar de bestrijding en verwerping van de meest algemeen erkende grondslagen van het Christelijk geloof daarvoor in de plaats gesteld, en met onverdragelijke hooghartigheid doorgedreven. Het gevolg van dit wederregtelijk stelsel, waardoor de grondwettige zorg der Regering voor het *openbaar* onderwijs, die ten beste van de ingezetenen moest worden aangewend, steeds tegen hen gerigt werd, is dan ook geweest dat alle Christelijke beginselen en waarheden, zoo als die door alle Christelijke gezindheden in ons vaderland gemeenschappelijk worden erkend en beleden, met ongehoorde willekeur van de scholen zijn geweerd geworden. De maatstaf van hetgeen Christelijk is, was niet langer de Bijbel, door alle gezindheden als Gods woord erkend; en het onderzoek naar hetgeen de verschillende gezindheden gemeenschappelijk als Christelijke waarheden belijden, geschiedde niet langer overeenkomstig hunne eigene Belijdenisschriften; maar alle openbare scholen werden bedorven en onbruikbaar gemaakt door de invoering en doordrijving van eene soort van school-godsdienst en zedeleer, evenzeer in strijd met den Bijbel als met de openbare Belijdenisschriften der verschillende gezindheden, wier Godsdienstbegrippen men zegt te *eerbiedigen*. Meen niet, Sire! dat wij beweeren, dat men een zamenhangend geheel van school-godsdienst en zedeleer, tegen de gevoelens van alle Christelijke gezindheden indruischende, heeft ingevoerd; neen, wij zijn overgeleverd aan iederen inval, aan iedere meening, aan iedere dwaasheid en ongerijmdheid, die in het hoofd van schoolopzieners en onderwijzers dagelijks en afwisselend oprijzen, en die dikwijls geene andere overeenstemming hebben, dan dat zij iedere openbaring van positief Christendom bestrijden......."

Dat de stelling: *de Staat, afgescheiden van de Kerk, heeft het regt en den pligt om, naar eigen goedvinden en inzigt, de volksopvoeding te bestieren*, eene *verderfelijke* stelling is, bewijst de heer Groen o. a. uit haren oorsprong en praktijk.

„Ik beweer," zegt hij op pag. 39 van dienzelfden tweeden brief, „dat men in het gansche Revolutie-tijdperk, de worsteling van vrijheid van Onderwijs met het Revolutie-beginsel terug vindt" (hoe treffend wordt die bewering gestaafd uit den strijd bij ons gevoerd in Maart des vorigen jaars!); „telkens zucht om een dwang te vermijden, waardoor de ophef der vrijzinnigheid te schande gemaakt wordt; telkens noodzaak om een dwang te gebruiken, waardoor alleen revolutionnaire Staatseenheid en Nationaal onderwijs in stand blijft.

„Zoolang de oppermagtige partij in het opvolgen van de revolutionnaire voorschriften niet onvoorwaardelijk consequent is, zoolang wordt in de wetgeving zelve, nevens de regeling van het Openbaar Schoolwezen bij de Wet, vergunning tot Bijzonder Onderwijs verleend: altijd is er ten behoeve der gewetensvrijheid eenig protest. Zelfs in 1793 werd de onschendbaarheid van het beginsel erkend, en ten opzigte der constitutie die aan alle Franschen regtens *une instruction commune* toegezegd had, door een der ontwerpers de opmerking gemaakt: „*cette loi ne peut porter atteinte au droit qu'ont les citoyens, d'ouvrir des cours et des écoles particulières et libres sur toutes les parties de l'instruction et de les diriger comme bon leur semble*." Evenzoo werd in de Wet van 27 *Brumaire An III* op de Lagere Scholen verboden „*de porter aucune atteinte au droit qu'ont les citoyens d'ouvrir des écoles particulières et libres sous la surveillance des autorités constituées.*" Evenzoo werd in de constitutie van *An III* bepaald: „*les particuliers ont le droit de faire des établissements particuliers d'éducation et d'instruction.*" — Het vermenigvuldigen der voorbeelden zou niet moeijelijk zijn; doch genoeg reeds; altijd ontwaart men dat het regt van gewetens-vrijheid, onder de regten van den mensch met zooveel opgewondenheid uitgebazuind, niet geheel in vergetelheid geraakt is. Altijd, namelijk zoolang er eenige gematigdheid der toepassing overig blijft, worden uitzonderingen geduld. Doch, zoodra de veêrkracht van Terrorisme en Dictatuur zich openbaart, zoodra men, op het terrein der revolutie-begrippen, in de lijn hetzij van ontwikkeling, hetzij van reactionnair geweld, met volledigheid van toepassing vooruit gaat, houdt alle vrijheid ook van onderwijs op. Dan verklaart, in 1793, Danton „*que les enfants appartiennent à la république, avant d'appartenir à leurs parents.*" Dan heeft men *l'instruction publique* OBLIGATOIRE. Wat de medestander van Robespierre verlangt, wordt evenzeer door Napoleon begeerd: vorming der Natie, fatsoenering van het opkomend geslacht, naar de denkwijs en behoefte van het bewind. Aan niemand wordt het vergund van de regeling af te wijken welke van staatswege voorgeteekend is.

„Zoodanig was, onder den scepter der revolutie, het lot der *vrijheid*. En wat heeft zij van de *godsdienst* gemaakt?

„Al wat zij goed vond; al wat haar, in het Staatsbelang, menschelijk scheen; al wat, om den veranderlijken eisch der omstandigheden, te pas kwam. Als het Gouvernement in de Geestelijkheid een krachtigen steun zag, dan had men voor stellige geloofsleer veel oogluiking, en tegen onbillijken invloed eener Gezindheid weinig bezwaar. Als het Bewind alle godsdiensten gelijk achtte of gelijkelijk verachtte en naauwelijks aan een Opperwezen eenig huldebetoon gaf, dan werden, nevens lezen en schrijven, enkel „*les éléments de la morale républicaine*" geleerd; en als de Regering onder den invloed van Godloochenaars gebragt was, dan werd het Christendom of naauwelijks of ganschelijk niet geduld; dan werd elke geloofsleer voor fabelleer gehouden; dan werd, bij voorbeeld, in 1792, door Condorcet, aan de Nationale Vergadering, bij het opgeven der grondtrekken van het Nationaal onderwijs, verklaard: „*toute religion particulière est mauvaise;........ les dogmes de la religion ne sont qu'une mythologie...... La proscription doit s'étendre sur ce qu'on appelle religion naturelle; car les philosophes théistes ne sont pas plus d'accord que les théologiens sur l'idée de Dieu et sur ses rapports avec les hommes.*"

„Derhalve, hetzij wij op de theorie letten, of op de praktijk zien, de uitkomst is eenerlei. Ik meen uit beide dit besluit te mogen trekken: opvoeding der Natie door den Staat, vereeniging der gezindheden naar Staatsbevel, zonder inachtneming van de verscheidenheid der geloofsbegrippen, van de eischen en behoeften eener Kerk, is een beginsel van ongeloof en dwang. Waarbij men vooral ook dit nog opmerke, dat deze ongeloovige en despotieke rigting, uit den aard der zaak, toeneemt in onverdraagzaamheid en geweld, naarmate de behoefte aan geloof en aan vrijheid levendiger gevoeld wordt." ....

Zulke hartverscheurende bedenkingen worden door Protestanten tegen de inrigting en strekking van het bestaande lager onderwijs ingebragt. Mogte de waarschuwing: »die ooren heeft om te hooren, die hoore!" in dezen tijd voor sommigen niet te zacht zijn, om hun aan te duiden, wat zij te doen hebben, eer het kwaad erger wordt!

Zien wij thans, wat de bekroonde schrijver der Maatschappij tegen een en ander aanvoert. 't Is te denken, dat de tegenstelling piquant zal wezen.

Het bij de Tweede Kamer ingekomen ontwerp van Gemeente-wet, waarop wij beloofd hebben, later terug te komen, is verdeeld in 7 Hoofdstukken, als: I. Van de zamenstelling der Gemeentebesturen. II. Van de kiezers ter benoeming van de raadsleden. III. Van de gemeentebesturen. IV. Van den Secretaris. V. Van den gemeente-ontvanger. VI. Van de geldmiddelen der gemeente. VII. Algemeene en overgangsbepalingen, — en bevat hoofdzakelijk het volgende:

Het bestuur van iedere gemeente wordt opgedragen aan eenen gemeenteraad, voorgezeten door eenen Burgemeester. De dagelijksche leiding wordt uitgeoefend door een collegie van Burgemeester en Wethouders.

De raadsleden worden onmiddelijk verkozen door de kiezers in de gemeente. De burgemeester wordt door den Koning benoemd, hetzij uit, hetzij buiten de raadsleden. De wethouders, uit een voordragt van drie candidaten, door den gemeenteraad, uit zijn midden.

In de gemeenten van eene bevolking tot 20,000 zielen zijn twee; tot 50,000 zijn drie, en daarboven 4 wethouders.

De gemeenteraad, de burgemeester (wanneer hij raadslid is) en de wethouders daaronder begrepen, bestaat uit een getal van 7 tot 40 leden.

Om kiezer te zijn, moet men: 1°. Nederlander wezen, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten; 2°. zijn drie en twintigste jaar vervuld hebben; 3°. in 's rijks directe belastingen, de opcenten voor het rijk daaronder begrepen, uit eigen hoofde betalen van *f* 10 tot *f* 56, en 4°. in de gemeente zijne woonplaats hebben, en ten minste gedurende het laatste jaar, aan het vaststellen of herzien der kiezerslijsten voorafgegaan, gehad hebben.

Bij de invoering dezer wet wordt eene lijst der kiezers opgemaakt.

De gemeenteraad stelt die lijst vast, uiterlijk op den laatsten dag der maand April; doet die dadelijk aanplakken en, gedurende veertien dagen, op de secretarie ter inzage van de ingezetenen liggen; waarvan te gelijker tijd openlijk wordt kennis gegeven.

Uiterlijk vóór den 15 April, kan ieder zijne bezwaren ten opzigte der kiezerslijst indienen, art. 13—31 beschrijft de regtspleging voor dit geval.

De gewone bijeenkomst der kiezers-vergaderingen ter benoeming van leden van den gemeenteraad, wordt geopend op den 3den Dingsdag van October, telke drie jaren.

De burgemeester is voorzitter van de kiezersvergadering. Art. 40-61 regelen verder de stemming en verkiezing.

Om lid van het Gemeentebestuur te kunnen zijn, moet men: 1°. Nederlander wezen, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten; 2°. ingezeten der gemeente, en 3°. den ouderdom van 23 jaren hebben bereikt.

De betrekking van lid van het Gemeentebestuur is onvereenigbaar met die van 1°. Commissaris des konings in de provincie; 2°. Lid van Gedeputeerde Staten of Griffier der Staten; 3°. Districts Commissaris; 4°. bezoldigd beambte bij het Provinciaal Bestuur of bij den Districts-Commissaris; 5°. Geestelijke of bedienaar der Godsdienst; 6°. Onderwijzer bij het lager of middelbaar Onderwijs; 7°. Directeur of Commissaris van Politie; 8°. hem, die ter zake van ontvang of beheer, aan de gemeente of aan eenige aan het Gemeetebestuur ondergeschikte administratie, rekenpligtig of verantwoordelijk is, voor zooverre de rekenpligtigheid of verantwoordelijkheid is persoonlijk en zich niet verdeelt over eene commissie, gezamenlijk rekenpligtig of verantwoordelijk, waarvan hij lid is; 9°. hem, die eenigen gemeentelijken post bekleedt, welke hem in regtstreeksche ondergeschiktheid aan het Gemeentebestuur stelt; en 10°. hem, die aan de werkelijke krijgsdienst is verbonden.

De betrekkingen van Burgemeester en van Wethouder zijn, onverminderd de uitsluitingen bepaald bij andere wetten, onvereenigbaar met die van 1°. het lidmaatschap van de regterlijke magt (de plaatsvervangers uitgezonderd), behoudens de attributen, bij art. 45 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie aan het hoofd van het plaatselijk bestuur toegekend; 2°. Ambtenaar bij den Waterstaat, in werkelijke dienst; 3°. Ambtenaar der Rijks-belastingen, 4°. Hoogleeraar of Lector bij de instellingen van Hooger Onderwijs.

De betrekking van Burgemeester is onvereenigbaar met de werkelijke dienst bij de Schutterij.

De leden van den Gemeenteraad mogen elkander niet nader dan in den derden graad, — de Burgemeester buiten den raad gekozen, den leden van den raad niet nader, dan in dienzelfden graad, — Burgemeester en Wethouders elkander niet nader dan in den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap bestaan.

Indien personen, elkander in voorschreven graad van bloedverwantschap of zwagerschap bestaande, bij eene en dezelfde stemming tot raadsleden worden benoemd, wordt alleen hij, die de meeste stemmen heeft verkregen, geacht te zijn verkozen. Indien zij evenveel stemmen verwerven, beslist het lot.

Verzwagering, opgekomen gedurende de gelijktijdige zitting, verhindert niet de verdere zitting tot den afloop van den termijn der verkiezing of benoeming.

Indien de vrouw, door wie de verzwagering is ontstaan, overleden is, wordt de zwagerschap ten deze geacht te hebben opgehouden.

Wanneer daartoe noodzakelijkheid bestaat, kan de Koning iemand tot Burgemeester benoemen, die op het oogenblik der benoeming nog geen ingezeten is der gemeente, onder verpligting van zijne woonplaats derwaarts over te brengen. Ook kan de Koning denzelfden persoon tot Burgemeester over meer dan éene gemeente benoemen.

De raadsleden worden verkozen voor den tijd van zes jaren. Telke drie jaren, op den 2 Januarij, aan te vangen met den jare 1853, heeft de aftreding plaats van de helft van den gemeenteraad. De aftredende zijn dadelijk weder verkiesbaar.

De *Univers* deelt de volgende bijzonderheden, waarvan het de naauwkeurigheid waarborgt, mede, aangaande het eerdaags te houden Concilie te Parijs. Het blad meent die bijzonderheden te moeten mededeelen ten einde perk te stellen aan alle onjuiste berigten die verspreid zijn en aan alle gewaagde aanmerkingen, die naar aanleiding dier berigten zijn gemaakt:

»Het concilie is bijeengeroepen tegen Maandag 17 September. De bijeenkomst heeft plaats in het seminarie St. Sulpitius. De bisschoppen der kerkelijke provincie Parijs mogen daaraan uitsluitend deel nemen. Ook zullen er misschien tegenwoordig zijn de aartsbisschop van Calcedonie en twee bisschoppen eener naburige provincie, die verzocht hebben deze eerste bijeenkomst hunner ambtgenooten te mogen bijwonen. Onder de priesters, zullen zich in het concilie bevinden groot-vicarissen, godgeleerden door de bisschoppen medegebragt en de afgevaardigden der kapittels van de provincie. De oversten der congregatien, wier zetel te Parijs gevestigd is, zullen mede uitgenoodigd worden.

»Er zal geene uiterlijke plegtigheid plaats hebben. Men zal den ritus volgen door het *pontificale* voorgeschreven. De tijd zal tusschen gebed en arbeid verdeeld worden. Alles zal geschieden met de diepste ingetogenheid en met den ernst dien de Kerk beveelt. Geenerlei ijdele discussien, vooral geen staatkundige debatten. Men zal den tijd niet met ijdele woorden mogen verspillen; want binnen 8 of 10 dagen stelt het Concilie zich voor de volgende hoofdelijk opgesomde stoffen te behandelen.

»1°. Geloofsbelijdenis. — Provinciale concilien, het vast stellen daarvan op geregelde tijden. — Bisdoms synoden. — Betrekkingen tusschen de aartsbisschoppen en hunne onderhoorige (suffragaan) bisschoppen. — De bisschoppen. — De kanunniken. — De pastoors en vicarissen. — De priesters;

2e. De in de provincie daar te stellen eenvormigheid in de tucht. — Ontwerp van provinciale statuten. — Catechismus voor de provincie;

»3e Bedieningen in het Bisdom. — Desservanten. — Zwakke priesters. — Geschorste priesters;

»4e Kerkelijke studien. — Faculteit der theologie. — Onderzoek van een ontwerp van reorganisatie. — Seminarien, instellingen en vrije Scholen. — School der Carmeliten;

»4e Vraagstuk der Onbevlekte Ontvangenis. — Onderzoek en veroordeeling van eenige dwalingen van dezen tijd.

»Al deze stoffen zullen in de bijzondere congregatien in beschouwing genomen worden, doch men stemt over de vraagstukken in de algemeene congregatie. De besluiten worden alleen, door de bisschoppen in zitting vergaderd, met de gewone plegtigheid uitgesproken."

Men heeft zich over de geheimhouding bevreemd, die de Hervormde Synode zich, omtrent de herziening der kerkelijke grondwet, nu even als in 1848, heeft opgelegd. Zij is inderdaad in de kerkelijke geschiedenis onzer dagen eenig; van alle kerkelijke vergaderingen buitenslands in den laatsten tijd gehouden, heeft alleen die der R. C. bisschoppen te Weenen hare handelingen geheim gehouden.

Wij weten geene voldoende reden voor die geheimhouding onzer Synode uit te denken, doch het is onze wensch, dat het later, b. v. uit de gedrukte handelingen der Synode, blijke, dat zij de zaak beter heeft ingezien dan wij. (*Hervorming*)

(1 De *Hervorming* bedriegt zich; de herderlijke brieven van die Vergadering aan de geloovigen en aan de geestelijkheid, medegedeeld in *de Tijd* N°. 680, 81, 82, 84, 86 en 688 toonen allerduidelijkst aan, wat en in welken geest daar verhandeld is. RED.)

De Varia-schrijver in de *Arn. C.* van 12 Sept. de dubbele benoeming van den heer van Rappard tot lid en tot president van het geregtshof in Gelderland besprekende, eindigt aldus:

»Wij laten het aan anderen over, te onderzoeken, in hoe verre de godsdienstige verdraagzaamheid des heeren van Rappard hem tot eenen gepasten kandidaat aanduidde ter vervanging van den afgetreden katholischen heer van der Renne."

In het 8ste kiesdistrict van Gelderland (Zalt-Bommel) is de keus thans gevallen op den heer W. R. van Hoëvell, gewezen predikant te Batavia, thans te Groningen, die 271 stemmen op zich vereenigde. Intusschen is bij Koninklijk besluit bepaald, dat Dr. W. R. Baron van Hoëvell, op het daartoe door hem gedaan verzoek, met intrekking van het aan hem verleend eervol ontslag zal worden beschouwd als predikant te Batavia, met verlof hier te lande. Hij valt dus in de termen van uitsluiting van art. 91 Gwt.

Uithoofde van de alom in ons vaderland heerschende ziekte, is door de Regering bepaald, dat de inspectie der verlofgangers van de Nationale Militie, in plaats van in October, in Mei aanstaande zal plaats hebben., na de sluiting van de zittingen der militie-raden.

De *Times*, het dagblad van het gematigde deel der tory-partij, maakt de opmerking dat de oorlog altijd uitbreekt, als men de meeste betuigingen van vrede verneemt.

»Den 21 Januarij 1792," zegt de *Times*, »nam de nationale Vergadering der Fransche republiek het besluit van geen oorlog meer te voeren, dan voor zoover zulks op zijn strengst genomen noodig was voor de verdediging des vaderlands. Den 31 derzelfde maand verklaarde George III zijn gevoelen in eene redevoering, waarin hij zich geluk wenschte met de vreedzame toekomst, die aan het land eene vermindering van staatsuitgaven scheen te beloven.

»Tegen het einde derzelfde zitting, zeide Pitt in het Huis der Gemeente: »Nog nimmer heeft Europa zich over zulk een langen vredestijd te verheugen; ik geloof, dat wij nog op tien jaren vrede kunnen rekenen."

»Hetzelfde jaar (1792) vernielde het graauw te Orleans in een aanval van geestdrift voor Engeland, het standbeeld van Jeanne d'Arc, opgerigt ter nagedachtenis van een zegepraal, die behaald was op een valk, wiens bondgenoot het op dat oogenblik was.

Een jaar later, werd Frankrijk met Engeland, Holland en Oostenrijk in een oorlog gewikkeld, die twintig jaar geduurd heeft."

's HAGE, 12 Sept. Gisteren heeft Jhr. Mr. M. A. Melort, nieuw benoemd lid van den Hoogen Raad, den gevorderden eed in handen van Z. M. den koning afgelegd.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Dingsdag 11 September.

In deze zitting heeft de commissie in wier handen gesteld is het verslag over den staat van het onderwijs over 1847 bij monde van den heer Westerman haar rapport uitgebragt. Dat rapport, dat zeer uitgebreid is, zal worden gedrukt, terwijl, overeenkomstig het voorstel der commissie, het verslag ter griffie zal worden nedergelegd.

De commissie, in wier handen gesteld is de rekening van den achterstand over 1840 en vroeger, heeft bij monde van den heer van Rijckevorsel, vervolgens haar verslag gedaan. Dat verslag was mede zeer uitgebreid. Ook zij stelt voor die rekening, met de daartoe behoorende stukken, ter griffie neder te leggen. Daartoe wordt besloten, alsmede tot het doen drukken en ronddeelen van het verslag. — Wijders wordt besloten het bij afschrift te verzenden aan den minister van financien.

De commissie belast met het uitbrengen van een verslag over de rekening, in verband staande met de begrooting van 1845, 1846 en 47 is gereed daarover rapport uit te brengen.

De heer Bachiene, wien daartoe het woord verleend was, gaf in overweging, om het bedoeld rapport eenvoudig te doen drukken en ronddeelen, zonder dit voor te lezen, ten einde tijd te besparen, die reeds zoo zeer gevorderd was door de voorlezing van de beide vorige rapporten. Inmiddels kon men ingevolge de conclusie van het rapport der commissie het nu bedoelde verslag ter griffie nederleggen en een afschrift verzenden aan den minister van financien. Over dit voorstel ontstaat eenige woordenwisseling, waarbij men het afkeurde om een besluit te nemen nopens de nederlegging ter griffie en de verzending, zonder, bij gemis aan voorlezing of inzage, met den inhoud van het stuk bekend te zijn. De heer *Bachiene* verklaarde zich intusschen alsnog bereid ingeval zulks verlangd wierd, het rapport voor te lezen. Ten slotte wordt die voorlezing op morgen bepaald, en alsnu overgegaan tot de orde van den dag.

Aan de orde zijn alsnu de beraadslagingen over de beide wets-ontwerpen nopens het muntwezen en wel:

1°. over dat houdende inwisseling van zilveren specien.

Bij de beraadslagingen over het geheel van het ontwerp hebben de heeren *van Doorn* en *Dirks* eenige bedenkingen daartegen in het midden gebragt.

Nadat de minister van financien die bedenkingen had beantwoord en het ontwerp kortelijk nader had verdedigd, is hetzelve, zonder nadere discussie over de artikelen aangenomen met 50 tegen 6 stemmen. Tegen de heeren: Slicher van Domburg, van Nispen van Sevenaer, van Doorn, Dirks, Reynders en van der Heiden.

2°. over dat tot ontneming der hoedanigheid van standpenningen aan gouden munten; welk wets-ontwerp met algemeene stemmen is aangenomen, en wel nadat het 4de artikel, op voorstel van den heer van Rijckevorsel, eene wijziging had ondergaan, waartegen de Minister van Financien verklaarde geen bezwaar te hebben. Dat artikel luidt thans aldus: »Vóór of uiterlijk op den laatsten December 1852 worden de krachtens deze wet uitgegeven muntbiljetten, op de daartoe door Ons aan te wijzen tijdstippen, voor de sommen daarin uitgedrukt, wederom ingetrokken tegen zilveren Nederlandsche muntstukken."

Daarna is de vergadering gescheiden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 Sept. Men leest in de *Univers*:

»Het *Journal des Débats* heeft, om den brief van den President der Republiek te regtvaardigen, een nieuw argument uitgevonden: »*De Paus*, zegt hij, *kan zich in wereldlijke zaken bedriegen.*" Men dacht tot dusverre dat het in dit opzigt 'tzelfde was met alle gouvernementen — maar het schijnt dat men voortaan eene uitzondering hieromtrent zal moeten maken ten gunste van den President der Fransche Republiek. Eischt hij dat de zwakheid, die aan alle tijdelijke magten gemeen is, hem het regt geve zijn wil en zijne wijsheid aan den Paus op te dringen, dan is het immers noodig dat hij zelf vrij zij van alle dwaling? Het staat dus vast: de heer Louis Bonaparte is onfeilbaar.

»De Paus kan falen, maar het *Journal des Débats* wil wel erkennen dat in de tegenwoordige omstandigheden, Pius IX zich niet vergist: *De Paus heeft te Gaeta nooit opgehouden openlijk van de liberaalste en de verlichtste voornemens te doen blijken. De Paus verklaart uit eigen beweging en openlijk dat zijne meening is, de Romeinsche wetgeving te schoeijen op de leest van het Fransch burgerlijk wetboek.* De Paus, in een woord, is het in alle zaken volmaakt met onze regering en met het *Journal des Débats* eens; een zeker bewijs dat hij niet faalt.

»Echter ligt daar de brief van den President, waarin de Paus beschuldigd wordt. Het gemeen heeft het alzoo begrepen, maar het gemeen laat zich door den schijn misleiden. Het *Journal des Débats* is wel zoo goed van ons uit den droom te helpen hij verklaart duidelijk, dat de President met zijn brief eigenlijk niets anders heeft bedoeld dan aan de drie kardinalen, met het bestuur van Rome belast, *de bedoelingen van den Paus* bekend te maken, welke door hen zoo wreedaardig miskend zijn. De heer Louis Bonaparte heeft dus om aan Z. H. eene dienst te bewijzen en om hem welgevallig te zijn, zich wel tot den tolk zijner gevoelens willen maken. Wie weet 't? Misschien heeft de Paus zelf hem dit wel verzocht? Hij bezat ongetwijfeld geen een ander middel om de uitdrukking van zijn wil te Rome te doen kenbaar worden.

»De drie kardinalen zijn de oorzaak van al het kwaad; zij hebben wel is waar geen ander gezag, dan dat waar-